

Hrvatski zavod za knjižničarstvo
Centar za razvoj knjižnica i knjižničarstva

Zagreb, 4. rujna 2020.

Preporuke za rad narodnih knjižnica u uvjetima bolesti COVID-19

Temeljem odluke Vlade Republike Hrvatske (23. travnja 2020.) o Mjerama za pokretanje gospodarskih i drugih djelatnosti i aktivnosti u uvjetima proglašene epidemije bolesti COVID-19 uzrokovane virusom SARS-CoV-2, kojim se omogućuje i rad knjižnica, započela je postupna prilagodba za pružanje knjižničnih usluga u tri faze, uz uvjet poštivanja svih epidemioloških mjera.

U prvoj fazi popuštanja mjera u borbi protiv epidemije od 27. travnja 2020. omogućen je rad knjižnica s korisnicima, ali isključivo pružanjem usluga upisa, posudbe i vraćanja knjiga bez korištenja čitaonice. U drugoj fazi popuštanja mjera provedena je priprema i prilagodba uvjeta za daljnju fazu rada knjižnica uključujući pripremu čitaonica za rad s korisnicima.

U trećoj fazi koja je započela 11. svibnja 2020. omogućeno je otvaranje i rad čitaonica u uvjetima epidemije COVID-19. Otvaranja čitaonica za korisnike od 25. svibnja 2020. u skladu je s Odlukom o izmjeni i dopuni Odluke o nužnim mjerama ograničavanja društvenih okupljanja, rada u trgovini, uslužnih djelatnosti i održavanja sportskih i kulturnih događanja za vrijeme trajanja proglašene epidemije bolesti COVID-19 od 18. svibnja 2020. kojom se izvan snage stavljaju prethodne odluke u kojima su se navodila različita ograničenja (https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2020_05_59_1195.html).

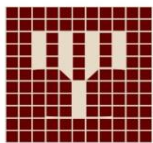
Rad čitaonica provodi se u skladu sa Smjernicama za pripremu i rad čitaonica u knjižnicama u uvjetima epidemije COVID-19 od 6. svibnja 2020. koje su osuvremenjene 20. svibnja 2020. i 29. svibnja 2020. u skladu s novim okolnostima (mogućnost održavanja kulturnih događanja i rada čitaonica dnevnog tiska). Navedene Smjernice dodatno se prilagođavaju organizacijskim i prostornim uvjetima pojedinih narodnih knjižnica.

U knjižnicama koje su pretrpjele štete u potresu koji je pogodio Zagreb i sjeverozapadni dio Hrvatske, zbog sigurnosti djelatnika i korisnika, normalizacija rada provodi se ovisno o ocjeni uporabljivosti zgrade i njene sigurnosti te stanja građe.

Kao i sve prethodne Preporuke za rad narodnih knjižnica tijekom epidemije koronavirusa (COVID-19), i ova Preporuka izrađena je sukladno uputama Stožera civilne zaštite Republike Hrvatske, [Preporukama Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo \(HZJZ\)](#),¹ smjernicama za rad i

¹ Najnovije preporuke i upute HZJZ-a koje se tiču rada narodnih knjižnica su:

Uputa o obvezi nošenja maski za lice i medicinskih maski (2020-07-16). Dostupno na: <https://www.hzjz.hr/wp-content/uploads/2020/03/Uputa-o-obvezi-no%C5%A1enja-maski-za-lice-i-medicinskih-maski.pdf>),

protokolu za korisnike² te protokolu za postupanje djelatnika³ Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, a namijenjene su narodnim knjižnicama za planiranje rada s korisnicima⁴ te se primjenjuju u dogovoru s lokalnim stožerima civilne zaštite ovisno o epidemiološkoj situaciji u pojedinim sredinama.

Preporuke za rad narodnih knjižnica primjenjuju se ovisno o mogućnostima i uvjetima za organizaciju posla u pojedinim knjižnicama uz poštivanje predviđenih epidemioloških mjera te ih treba prilagoditi specifičnostima prostora i organizacije rada knjižnice te kadrovskim mogućnostima.

Preporuke uključuju knjižnične usluge koje svaka narodna knjižnica mora pružati te rad pokretnih knjižnica – bibliobusa koji se temelje na Standardima za narodne knjižnice, uz napomenu da je opseg usluga za korisnike smanjen zbog nemogućnosti poštivanja svih epidemioloških mjera. **To se osobito odnosi na čitaonice dnevnog tiska u kojima se građa koristi s maskom i rukavicama, a nakon korištenja građa se stavlja u karantenu od 24 sata.**

1 Opće upute za rad narodnih knjižnica u uvjetima bolesti COVID-19

U radnom prostoru knjižnice potrebno je osigurati pridržavanje najviših higijenskih standarda te držanja razmaka ograničenog broja korisnika i djelatnika kako bi se smanjio fizički kontakt i održao propisani razmak od 2 metra između knjižničara, knjižničara i korisnika koji borave u prostoru ili se kreću prostorom knjižnice.

HZJZ preporuča ograničiti broj korisnika koji istovremeno borave u objektu na 15 korisnika na 100 m² neto-površine. Najveći broj korisnika koji može istovremeno boraviti u čitaonici odgovara neto-površini podijeljenoj sa 7. Ako je teško odrediti neto-površinu, najveći broj korisnika koji istovremeno smiju boraviti u prostoru knjižnice namijenjenom korisnicima može se izračunati tako da se bruto-površina (površina cijelog prostora knjižnice) podijeli sa 15. Navedeno se odnosi na ukupan istovremeni broj korisnika u prostoru odnosno na korisnike koji rade u čitaonicama i na korisnike koji se kreću prostorom čitaonica.⁵ Primjer: u knjižnici veličine 150 m² može istodobno boraviti najviše 10 korisnika.

Preporuka za sprječavanje zaraze COVID-19 tijekom održavanja profesionalnih umjetničkih izvedbi, kulturnih programa i manifestacija (2020-07-22). Dostupno na: https://www.hzjz.hr/wp-content/uploads/2020/03/Preporuke_kulturni-programi_i_izvedbe_23_07.pdf

Upute i preporuke za okupljanja (2020-07-10). Dostupno na: https://www.hzjz.hr/wp-content/uploads/2020/03/Upute_i_preporuke_za_okupljanja_10_07.pdf

² NSK. Pravila ponašanja korisnika Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu u uvjetima pandemije COVID-19 (28. kolovoza 2020.). Dostupno na: <https://www.nsk.hr/pravila-ponasanja-korisnika-nacionalne-i-sveucilisne-knjiznice-u-zagrebu-u-uvjetima-pandemije-covid-19-28-kolovoza-2020/>

³ Intranet NSK.

⁴ Smjernice i protokoli su dostupni na portalu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu <http://www.nsk.hr> i Portalu matične djelatnosti knjižnica u Republici Hrvatskoj <http://maticna.nsk.hr/strucno-savjetodavna-pomoc-i-strucni-nadzor/smjernice/>.

⁵ NSK. Smjernice za pripremu i rad čitaonica u knjižnicama u uvjetima epidemije COVID-19 od 29. svibnja 2020. Dostupno na: http://maticna.nsk.hr/wp-content/uploads/2020/05/2020-05-29_Smjernice-za-pripremu-i-rad-citaonica-p.pdf

Djelatnici i korisnici trebaju prije izlaska iz kuće i dolaska u knjižnicu izmjeriti tjelesnu temperaturu. Ukoliko je tjelesna temperatura viša od 37,2 °C, ako se osoba osjeća bolesno ili ima bilo koje simptome bolesti (temperatura, kašalj, nedostatak zraka, grlobolja, curenje nosa ili gubitak njuha):

- djelatnici se trebaju javiti nadređenoj osobi na poslu i liječniku obiteljske medicine te ne dolaziti na posao,
- korisnici trebaju otkazati dolazak u knjižnicu i telefonski se javiti liječniku obiteljske medicine.

Ne preporuča se ulazak korisnika u bibliobus zbog nemogućnosti održavanja propisanog razmaka od 2 metra između knjižničara te knjižničara i korisnika koji borave ili se kreću u prostoru bibliobusa. Ne preporuča se ulazak korisnika u prostor knjižnice s policama za slobodan pristup građi, a ako prema procjeni i odluci ravnatelja knjižnice/ustanove postoji mogućnost slobodnog pristupa građi na policama, obavezno je nošenje maske i provođenje propisane mjere higijene i dezinfekcije ruku prije i poslije boravka u slobodnom pristupu građi te ograničeno vrijeme boravka među policama po svakom korisniku. Ravnatelji ustanova odlučuju o tome tko osigurava zaštitnu opremu tj. maske (ustanova i/ili korisnici).

Potrebno je na vidljivim mjestima ispred i u prostoru knjižnice ili kod vrata bibliobusa istaknuti upute i preporuke za pridržavanje općih pravila o higijeni i načinu pranja ruku, strogoj mjeri održavanja fizičke udaljenosti od 2 metra te o načinu rada knjižnice ili bibliobusa u izmijenjenim okolnostima. Potrebno je osigurati dezinfekcijska sredstva na ulazu/izlazu knjižnice odnosno neposredno uz vrata bibliobusa kako bi sve osobe pri ulasku obavezno dezinficirale ruke. Za knjižnice koje imaju prostor na više etaža na ulazima /izlazima na svakom katu i na svakom korisničkom pultu treba osigurati sredstva za dezinfekciju ruku i radnih površina.

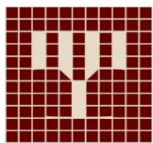
Za narodne knjižnice s više djelatnika preporuča se uvođenje radnog vremena koje je bilo uobičajeno prije epidemije. Potrebno je provoditi dezinfekciju i čišćenje prostora (podova, stolova, radnog pulta...) i opreme odgovarajućim dezinficijensom te prozračivanje (otvaranjem prozora ako je to moguće) najmaže dva puta dnevno.

Na mrežnoj stranici knjižnice i društvenim mrežama te putem informativnih letaka/natpisa na ulazu i unutar knjižnice potrebno je korisnike obavijestiti o pojačanim epidemiološkim i higijenskim mjerama te izmijenjenom radnom vremenu i uslugama knjižnice i bibliobusa u uvjetima epidemije koronavirusa.

1.1 Upute za zaštitu knjižničara

Knjižničari moraju nositi zaštitnu masku koja prekriva nos i usta⁶ i strogo se pridržavati mjere redovitog pranja i dezinfekcije ruku. Zaštitnu opremu za djelatnike (maske) osigurava

⁶ HZJZ. Preporuke za korištenje maski za lice, medicinskih i zaštitnih maski. Ver. P1. (2020-04-24). Dostupno na: <https://www.hzjz.hr/wp-content/uploads/2020/03/Maske-za-lice-1.pdf>

ravnatelj samostalne knjižnice ili ravnatelj ustanove u čijem je sastavu knjižnica. Za fizičko odvajanje knjižničara i korisnika poželjno je osigurati zaštitnu pregradu (pleksiglas i sl.), ako je to moguće provesti. Za članove bibliobusne posade preporuča se nabava i korištenje vizira.

Na radnom stolu knjižničara neophodno je osigurati dezinfekcijsko sredstvo za dezinficiranje ruku i radne površine. Ruke i radnu površinu potrebno je dezinficirati nakon svake posudbe/vraćanja knjiga i naplate usluge.⁷

Za knjižnice s većim brojem djelatnika preporuča se da jedna osoba preuzima vraćenu građu, druga izdaje naručenu građu, a treća osoba obavlja naplatu usluga zakasnine, učlanjivanja i sl.⁸ Ako to nije moguće organizirati, knjižničar treba dezinficirati ruke prilikom svake posudbe i/ili vraćanja knjiga. Ako se provodi naplata zakasnine ili naknade za izgublenu knjigu, knjižničar mora obavezno dezinficirati ruke između naplate i izdavanja građe za posudbu te dezinficirati površinu između te dvije aktivnosti.

Prema napatku HZJZ, preporuča se osigurati nadzor nad zdravstvenim stanjem knjižničara odnosno primijeniti dnevno mjerenje tjelesne temperature.⁹ Preporuča se da se u knjižnicama s dva i više djelatnika pri dolasku na posao upisuje u prethodno priređenoj tablici podatak o izmjerenoj tjelesnoj temperaturi te da se točnost unesenog podatka potvrđuje potpisom.

1.2 Upute za zaštitu korisnika

Preporuča se osigurati protočnost korisnika u prostoru knjižnice gdje god je to moguće te odvojiti ulaz/izlaz od izlaza/odlaska korisnika iz prostora knjižnice. Nakon što u prostor uđe maksimalno dozvoljen broj korisnika, ulaz novog korisnika moguć je tek kad jedan korisnik napusti prostor.¹⁰

Korisnik treba nositi zaštitnu masku tijekom boravka u čitaonici tako da zaštitna maska u potpunosti prekriva nos i usta, a ruke dezinficirati i pridržavati se općih uputa za higijenu ruku. Korisnik mora osigurati osobni pribor za pisanje, a kada koristi knjižnični potrebno ga je dezinficirati nakon svake uporabe.

Preporuča se da se odjeli za djecu otvaraju ovisno o mogućnostima i uvjetima za organizaciju posla u pojedinim knjižnicama uz poštivanje predviđenih epidemioloških mjera. **Za djecu se ne preporučuje nošenje zaštitnih maski (osim ako je uputama HZJZ drugačije određeno),** ali u slučaju dolaska djece u knjižnicu i boravka na odjelu za djecu moraju se provoditi propisane stroge mjere higijene i dezinfekcije ruku uz nužno pridržavanje strogih mjera fizičke

⁷ HZJZ. Preporuke za rad u knjižnicama i antikvarijatima tijekom epidemije koronavirusa (COVID-19) (2020-04-24). Dostupno na: <https://www.hzjz.hr/wp-content/uploads/2020/03/Preporuke-za-rad-u-knji%C5%BEnicama-i-antikvarijatima-tijekom-epidemije-koronavirusa-COVID-19.pdf>

⁸ NSK. Smjernice za rad s građom i korisnicima Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu od 27. travnja 2020. Dostupno na: <http://maticna.nsk.hr/wp-content/uploads/2020/04/Smjernice-NSK-Ver2-2020-04-24-za-pdf.pdf>

⁹ Isto.

¹⁰ Isto.

udaljenosti od 2 metra.¹¹ Prije dolaska u knjižnicu potrebno je da roditelj/skrbnik kontrolira tjelesnu temperaturu i prati zdravstveno stanje djeteta.

1.3 Upute za održavanje i zaštitu prostora i opreme

Na ulazu/izlazu u prostor knjižnice potrebno je osigurati raspršivač s dezinfekcijskim sredstvom i jasno istaknuti obavijest o obvezi dezinfekcije ruku.

Prostor knjižnice potrebno je svakodnevno prozračiti po mogućnosti više puta dnevno, a sve površine očistiti i dezinficirati prije početka rada ili na kraju radnog dana. Potrebno je provoditi učestaliju dezinfekciju svih površina knjižnice koje stranke često dodiruju (kvake i rukohvati na vratima i u liftovima, zaslone na dodir, pribor za pisanje i sl.). Nakon svakog korištenja opreme potrebno je prebrisati upotrijebljenu opremu (primjerice računala, tableti, dodirni zaslone, pribor za pisanje i sl.) dezinficijensom na bazi alkohola.

Za sanitarne čvorove potrebno je osigurati učestalije pravilno čišćenje i higijenu.¹² Ako je moguće, preporučuje se osigurati odvojene sanitarne čvorove za korisnike i osoblje. Preporuča se da se kod ulaza u sanitarni čvor jasno istakne obavijest o strogo pridržavanju mjera higijene prostora i zaštite.

2 Upute za osiguravanje knjižničnih usluga i programa

Knjižničar uz svoje redovne poslove nabave, stručne i tehničke obrade građe te revizije i otpisa knjižnične građe, u uvjetima bolesti COVID-19 posebnu pažnju obraća na primjenu epidemioloških mjera kod: upisa, posudbe i vraćanja knjiga i ostale građe, rada u čitaonici i na računalu te organizacije kulturnih i javnih aktivnosti u prostoru knjižnice.

2.1 Upis, posudba i vraćanje knjiga i ostale građe

Usluga upisa, posudbe i vraćanja knjiga zahtijeva nadzor ukupnog broja korisnika u prostoru knjižnice prema navedenoj metodi izračuna. Knjižničar/knjižničari moraju osigurati poštivanje propisanog fizičkog razmaka od minimalno 2 metra svih osoba u prostoru knjižnice i higijenskih mjera primjenom sljedećih postupaka:

- kada jedan korisnik izađe, sljedeći može ući
- korisnik vraća građu na predviđeno mjesto na pultu u plastičnu košaricu ili kutiju, a nakon svakog vraćanja građe knjižničar dezinficira radnu površinu
- vraćenu građu knjižničar treba razdužiti
- **ne preporuča se ulazak korisnika u prostor između policama s građom i samostalno pregledavanje građe na policama,**

¹¹ NSK. Smjernice za rad školskih knjižnica u uvjetima bolesti COVID-19 od 3. svibnja 2020. Dostupno na: <http://maticna.nsk.hr/wp-content/uploads/2020/05/Smjernice-za-rad-školskih-knjižnica-u-uvjetima-bolesti-COVID-19-2020-05-03.pdf>

¹² HZJZ. Čišćenje i dezinfekcija prostora bez oboljelih od COVID-19. Dostupno na: <https://www.hzjz.hr/wp-content/uploads/2020/03/Ciscenje-i-dezinfekcija-prostorije-bez-obiljelih-od-COVID-19-2.4.2020..pdf>

- knjižničar izdaje građu.

Usluga međuknjižnične posudbe građe odvija se na uobičajen način. Zahtjev za posudbu korisnik ispunjava na posebnim obrascima, a naručuje građu osobno, telefonom, elektroničkom poštom ili preko knjižnica u svojem stalnom mjestu boravka. Kada se knjige posuđene međuknjižničnom posudbom koriste u čitaonici potrebno je prethodno rezervirati mjesto za rad u čitaonici, a preslike članaka ostaju u trajnom vlasništvu korisnika.

Korisnici moraju unaprijed rezervirati i građu za posudbu u bibliobusu elektroničkom poštom ili telefonom. Povrat i posudba građe odvijaju se neposredno ispred bibliobusa na za to označenom mjestu (stolić, manja polica i sl.).

Knjižnicama se i dalje preporuča intenzivniji rad na online uslugama za korisnike (online plaćanje upisa i produženje posudbe, izrada e-iskaznica, posudba e-knjiga, narudžba građe e-poštom i sl.).

2.2 Vraćanje građe

Vraćena građa koju je korisnik odložio u plastičnu košaricu ili kutiju za povrat knjiga kraj pulta ili ispred bibliobusa razdužuje se i odvozi se, ovisno o prostornim mogućnostima, u prethodno pripremljen prostor u Knjižnici – izdvojenu prostoriju za dezinfekciju i karantenu ili se eventualno može držati u spremištu (bunker) bibliobusnog vozila. Građa se odlaže u kutiju ili košaricu označenu datumom i satom početka karantene. U prostoru za karantenu nalazi se i popis sve vraćene građe s podacima o prispjeću građe (datum i vrijeme). Vraćena građa se razdužuje i ostavlja u karanteni 72 sata, a nakon toga vraća na police.

Ako je moguće, preporuča se da razdužena građa za vrijeme trajanja karantene bude označena u online katalogu kao nedostupna i/ili bude nevidljiva za korisnike.

Ne preporučuje se dezinfekcija građe ako postoji mogućnost njenog oštećenja pod utjecajem dezinficijensa. Jedino se mogu prebrisati plastificirane korice ili plastični ovitak dezinficijensom na bazi 70% alkohola te se nakon 24 satne karantene građa vraća na police.¹³

Preporučena karantena za građu poželjna je i za sve ostale pošiljke i nabavljenu robu (službena pošta, obvezni primjerak, nove knjige, dnevni tisak, časopisi i sl.) koje se dostavljaju u knjižnicu. Potrebno je osigurati odvojeno odlaganje materijala u kojem su bile zapakirane pristigle pošiljke i nabavljena roba, a posebno se treba odlagati zaštitna oprema (maske i rukavice) djelatnika i korisnika.¹⁴

Prema procjeni i odluci ravnatelja svake ustanove postoji mogućnost kupnje i upotrebe UV sterilizatora za tiskanu građu. Pri tome valja imati u vidu da višekratna upotreba UV

¹³ Dosadašnja su istraživanja pokazala da je životni vijek virusa COVID-19 pri sobnoj temperaturi za papir, karton i tekstil do 24 sata, a za plastiku 72 sata.

¹⁴ NSK. Smjernice za rad s građom i korisnicima Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu od 27. travnja 2020. Dostupno na: <http://maticna.nsk.hr/wp-content/uploads/2020/04/Smjernice-NSK-Ver2-2020-04-24-za-pdf>

sterilizatora oštećuje tiskanu građu i da se može koristiti za svu građu koja se ne čuva dugoročno, dok se nikako ne smije koristiti za vrijednu građu i građu koja ima svojstvo kulturnog dobra.

2.3 Rad u čitaonici

Preporuka o radu čitaonica u narodnim knjižnicama usklađena je sa Smjernicama za pripremu i rad čitaonica u knjižnicama u uvjetima epidemije COVID-19.¹⁵

Otvaranje čitaonica preporuča se u knjižnicama koje imaju jasno definiran čitaonički prostor i u mogućnosti su osigurati potreban razmak, a isto vrijedi i za čitaonice na odjelima za djecu i mlade. Knjižnice mogu organizirati prethodno najavljene i nadzirane aktivnosti manjih grupa djeca i mladih u prostoru studijskih čitaonica i čitaonica uz poštivanje mjera fizičke udaljenosti i higijene. Prema procjeni i odluci ravnatelja svake ustanove postoji mogućnost otvaranja odjela za djecu čiji rad se treba organizirati u skladu s preporukama za organizaciju rada dječjih vrtića i škola.

Didaktičku opremu i igračke glatkih, tvrdih površina koje se lako peru deterdžentom i vodom, potrebno je redovito oprati te kada je moguće izložiti da se osuši na suncu. Didaktičku opremu i igračke koju nije moguće oprati, a lako je zamijeniti (uzimajući u obzir cijenu, dostupnost i sl.), predlaže se povremeno zamijeniti novom. Nakon igre obavezno je pranje ruku vodom i sapunom.¹⁶

Uspostavljanje rada čitaonica uključuje boravak i ograničeno i kontrolirano zadržavanje korisnika u prostoru čitaonice što znači da je potrebno utvrditi i nadzirati maksimalni broj istovremenih korisnika u čitaonici s obzirom na neto veličinu čitaonice i broj mjesta za rad. Na ulazu/izlazu u prostor čitaonice potrebno je osigurati raspršivač s dezinfekcijskim sredstvom i jasno istaknuti obavijest o obvezi dezinfekcije ruku. Potrebno je osigurati razmak između mjesta za rad u čitaonicama fizičkim uklanjanjem stolaca i/ili postavljanjem jasnih oznaka *Mjesto za rad* radi osiguravanja fizičkog razmaka.

Odrasli korisnici moraju unaprijed rezervirati građu potrebnu za rad te mjesto i vrijeme za rad u čitaonici. U rezervaciji moraju biti navedeni točni kontakt podaci korisnika. Knjižnica korisniku dostavlja potvrdu o rezervaciji mjesta i građe za rad u čitaonici elektroničkom poštom ili ga obavještava telefonom. Kada nije moguće provesti rezervaciju građe elektroničkom poštom ili telefonom, potrebno je prilagoditi se uvjetima knjižnice i skupine korisnika (npr. osobe s invaliditetom i osobe s posebnim potrebama) te omogućiti posebne načine dostavljanja popisa građe koja je potrebna za rad u čitaonici.

¹⁵ NSK. Smjernice za pripremu i rad čitaonica u knjižnicama u uvjetima epidemije COVID-19 od 29. svibnja 2020. Dostupno na: http://maticna.nsk.hr/wp-content/uploads/2020/05/2020-05-29_Smjernice-za-pripremu-i-rad-citaonica-p.pdf

¹⁶ HZJZ. Upute za sprječavanje i suzbijanje epidemije COVID-19 vezano za rad predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola u školskoj godini 2020./2021. (24/08/20). Dostupno na: https://www.hzjz.hr/wp-content/uploads/2020/03/Upute_vrtici_i_skole_24_08_2020_HZJZ-1.pdf

Preporučeni broj jedinica građe koje se mogu naručiti u jednom danu je od jedne do tri, ali ne više od pet jedinica građe, radi veće protočnosti građe koja mora biti u karanteni nakon posudbe.

O svim pravilima rada u prostoru čitaonice korisnici trebaju biti obaviješteni putem informativnih letaka/natpisa na ulazu i unutar knjižnice i čitaonice.

Potrebno je zabilježiti vrijeme ulaska korisnika u čitaonicu, kontakt podatke i vrijeme napuštanja čitaonice kako bi epidemiolozi, u slučaju otkrivanja oboljelog koji je boravio u čitaonici u određeno vrijeme, mogli što brže identificirati i kontaktirati kontakte oboljelog te provesti mjere sprečavanja daljnjeg širenja infekcije. Korisnike treba pravovremeno upozoriti iz kog su razloga potrebni točni podaci za kontakt.

Nakon što u čitaonicu uđe maksimalno dozvoljen broj korisnika, daljnji su ulasci mogući tek kad netko od korisnika izađe, tj. kad jedan korisnik napusti čitaonicu, sljedeći može ući. Boravak pojedinog korisnika u čitaonici može trajati najviše dva sata dnevno kako bi se omogućilo korištenje čitaonice što većem broju korisnika. Knjižnica može u pojedinim slučajevima odobriti duže korištenje čitaonice.

Vlastiti materijali koje korisnik unosi u prostor kako bi ih koristio u čitaonici (knjige, skripte i sl.), moraju biti omotani u plastični omot i dezinficirani na ulasku u knjižnicu. Knjižnica treba osigurati dezinfekcijsko sredstvo sa 70% alkohola i role papira, a dežurni knjižničar pazi da korisnik dezinficira vlastite materijale na ulasku u knjižnicu.

Prostor čitaonice, sve površine i opremu, potrebno je svakodnevno prozračiti, očistiti i dezinficirati prije početka rada ili na kraju radnog dana.

S građom korištenom u čitaonici postupa se kao i s ostalom vraćenom građom uz odlaganje u posebne spremnike i stavljanje u karantenu. Ne preporučuje se davanje na korištenje građe za koju nije moguće osigurati karantenske uvjete od barem 24 sata nakon što građa stigne u knjižnicu i prije nego se da na korištenje, na primjer u čitaonicama novina/dnevnog tiska.

2.4 Rad na računalu

Prema procjeni i odluci ravnatelja svake ustanove postoji mogućnost pristupa korisnika računalima u prostoru knjižnice uz obaveznu kontrolu broja korisnika i držanje propisanog razmaka između korisnika, omogućen nadzora prostora s računalima, vremensko ograničenje za korištenje računala kao što je bilo uobičajeno prije epidemije tj. u skladu s pravilima svake pojedine knjižnice **uz obavezno nošenje maske** te mjere higijene i dezinfekcije ruku prije i poslije korištenja računala i opreme i/ili prekrivanje dijelova računala prozirnom folijom koja se baca nakon svakog korištenja.

2.5 Nadležnost za provođenje pojačanih dezinfekcijskih mjera u narodnoj knjižnici

O provođenju pojačanih dezinfekcijskih mjera u knjižnici brine ravnatelj samostalne knjižnice ili ravnatelj ustanove u čijem je sastavu knjižnica (u suradnji s voditeljem knjižnice i/ili osobom zaduženom za knjižnicu i uz pomoć osobe zadužene za čišćenje/spremanje prostora knjižnice).

3 Kulturna i javna događanja

U slučaju potrebe za organizacijom kulturnih i javnih aktivnosti u prostoru knjižnice s više od 100 posjetitelja, knjižnica je dužna slijediti Upute i preporuke za okupljanja¹⁷ Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo.

S obzirom na mjere ograničavanja broja korisnika u prostoru knjižnice, aktivnosti je potrebno organizirati u skladu sa zadnjim odlukama koje omogućuju održavanje javnih događanja i okupljanja s najviše 500 sudionika u zatvorenom i najviše 1000 na otvorenom prostoru, uz pridržavanje svih higijenskih standarda te držanje razmaka ograničenog broja sudionika događanja u svim prostorima, a u skladu s Preporukom za sprječavanje zaraze COVID-19 tijekom održavanja profesionalnih umjetničkih izvedbi, kulturnih programa i manifestacija¹⁸ Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo (27/07/2020).

Preporuča se nastavak *online* aktivnosti knjižnica prema Naputku za rad hrvatskih knjižnica, s posebnim osvrtom na rad narodnih i školskih knjižnica za vrijeme pandemije bolesti COVID-19.¹⁹

- organiziranje online tematskih izložbi na mrežnim stranicama knjižnice,
- edukativne online radionice s preporukama o održavanju higijene ruku i propisanog razmaka,
- *online* usluge za korisnike različitih dobnih skupina: čitateljski klubovi, *online* pričaonice i sl.,
- edukativne mrežne radionice na različite teme i iz različitih obrazovnih predmeta,
- mrežne radionice na temu medijske pismenosti,
- prikupljanje i organizacija poveznica na izvore ostalih knjižnica s kulturnim, obrazovnim i zabavnim sadržajima za različite dobne skupine korisnika.

¹⁷ Upute i preporuke za okupljanja (2020-07-10). Dostupno na: https://www.hzjz.hr/wp-content/uploads/2020/03/Upute_i_preporuke_za_okupljanja_10_07.pdf

¹⁸ HZJZ. Preporuka za sprječavanje zaraze COVID-19 tijekom održavanja profesionalnih umjetničkih izvedbi, kulturnih programa i manifestacija (2020-07-22). Dostupno na: https://www.hzjz.hr/wp-content/uploads/2020/03/Preporuke_kulturni-programi_i_izvedbe_23_07.pdf

¹⁹ NSK. Naputak za rad hrvatskih knjižnica, s posebnim osvrtom na rad narodnih i školskih knjižnica za vrijeme pandemije bolesti COVID-19 (2020-04-16). Dostupno na: <https://www.nsk.hr/naputak-o-radu-hrvatskih-knjiznica-s-posebnim-osvrtom-na-rad-narodnih-i-skolskih-knjiznica-za-vrijeme-pandemije-bolesti-covid-19/>